

SANT JUST I PASTOR. Planta actual de la basílica. (Servei de conservació i catalogació de monuments de la Diputació de Barcelona)

L'edifici consta d'una sola nau, de cinc trams, coberta per voltes de creueria amb claus de volta policromades. Està capçada per un absis poligonal. Als murs de la nau, a cada costat i entre contraforts, hi ha sis capelles rectangulars. A la part alta s'obren finestres amb vitralls del segle XVI. A la façana principal s'havien previst dues torres, però finalment només se'n va arribar a construir una d'octogonal.

L'altar major, consta de sis columnes de marbre de Tarragona en hemicicle i una mitja cúpula d'estil neoclàssic. Té escultures dels germans Vallmitjana. S'hi venera una imatge de la Mare de Déu de Montserrat.

Cal destacar la capella del costat de l'Evangeli perquè és dedicada a Sant Feliu i a la Santa Creu, i conté el retaule de la Passió, un dels millors retaules catalans del segle XVI, obra de Pere Nunyes. El seu altar va rebre de Lluís el Pietós tres privilegis: el de la Batalla Jutjada, el del Jurament dels Jueus i el del Testament Sacramental, que va ser vigent fins al 1991.

A la capella de Sant Pacià hi ha un retaule del segle XVIII, al peu del qual trobem una urna amb les restes de Sant Pacià de Barcelona, que fou, al segle IV, el tercer bisbe de Barcelona.

Text i fotos: Joan Codina Bernaus

Bibliografia:

Basílica dels Sants Màrtirs Just i Pastor. V jornades de les Basíliques Històriques de Barcelona Any, 2019

Wikipèdia *Església de Sant Just i Pastor* 5.12.2022.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 213

17 de desembre de 2022

EL BARCELONÈS

BASÍLICA DELS SANTS JUST I PASTOR. BARCELONA.

En el mateix indret de l'actual basílica abans hi va haver, molt possiblement, una església paleocristiana i, amb tota seguretat, una de visigòtica reconstruïda en època carolíngia i, finalment, una de romànica.

Es varen efectuar tres campanyes d'excavacions arqueològiques. Malgrat que per la construcció de l'actual basílica s'aprofitaren alguns murs antics com a fonaments i l'autorització de poder emprar pedres procedents de la demolició, encara s'hi han pogut

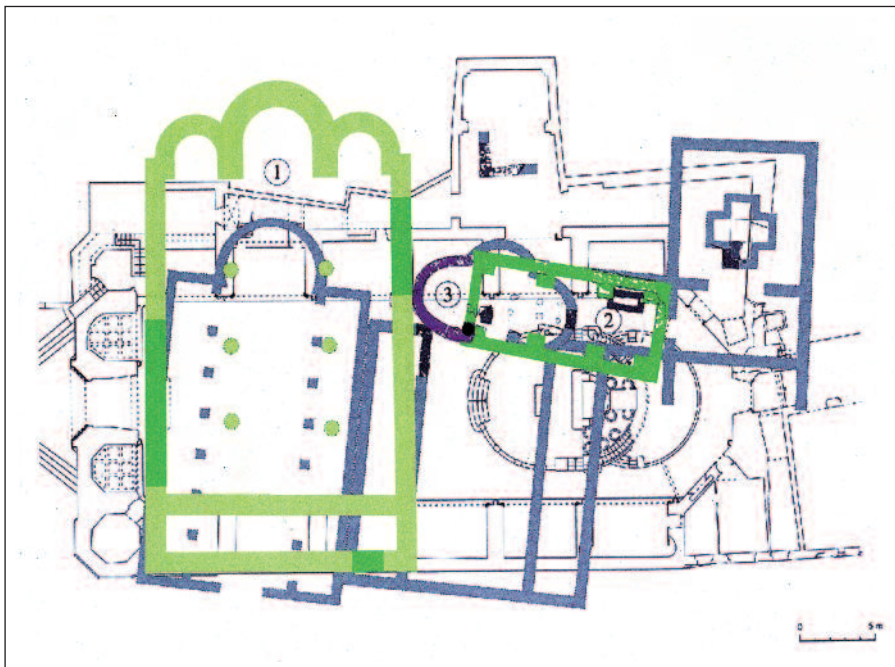
BASÍLICA DE SANT JUST I PASTOR. Interior.

fer, per analogia amb altres construccions d'aquelles èpoques, unes hipòtesis bastant acurades que exposem.

De la església paleocristiana no s'ha trobat cap resta, però hi ha molts indicis que existia.

De l'època visigòtica (segle VI) s'ha trobat: una església de culte funerari, d'una sola nau capçada per un absis trevolat i una piscina baptismal exempta i una altra església, de culte regular, de planta basilical, amb tres naus, capçada per un absis de ferradura.

En època visigòtica Barcelona tenia dues catedrals, una d'arriana i una de catòlica. L'arriana era l'actual catedral de Barcelona, que havien ocupat els visigots quan varen prendre possessió de Barcelona, l'any 414 (això va durar fins el 589, quan el rei Recared abraçà el catolicisme). La catedral catòlica era Sant Just i Pastor. Això ho sabem a través de l'arqueologia, ja que en les excavacions mencionades abans es va descobrir una piscina baptismal, cosa que només tenien els temples on hi havia un bisbe i només tenien bisbe, si eren catedrals. Força més tard, a partir de l'any 801, s'impulsà la reconstrucció de la basílica, fet que ens dona a conèixer un document d'aquell any, de Lluís el Pietós.

SANT JUST I PASTOR. Sobreposició de les plantes. Els colors més clars correspon a les troballes i a la hipotètica construcció romànica del segle XI i les més fosca a les de l'època visigòtica del segle VI.

De l'època romànica tenim els documents dels anys 966, 1040, 1053 i 1079 que parlen de l'església. Es bastí damunt de les primitives. Constava del temple, el cementiri - amb dues capelles vinculades, la de Sant Celoni i la de Sant Fèlix- i la sagrera. El temple era de planta basilical, amb tres naus, capçades per tres absis semicirculars i a l'entrada hi havia una galilea. Tenia adossada la capella de Sant Fèlix. La capella de Sant Celoni era exempta, d'una sola nau capçada per un absis semicircular, aprofitat del temple del segle VI.

SANT JUST I PASTOR. Façana principal.

El temple gòtic actual es bastí damunt dels enderrocs de l'església romànica i de la capella de Sant Celoni. Com que el nou temple era més gran, i també per poder fer possible la convivència temporal dels dos edificis, s'orientà perpendicular al temple romànic.

Les obres van començar a principis de l'any 1342 dirigides pel mestre d'obres Bernat Roca i es van allargar fins el 1574. La façana i el campanar foren dirigides pels mestres d'obres Pere Blai, Joan Safont i Joan Granja. Durant el segle XIX, s'efectuaren dues reformes: el cor passà dels centre de la nau a l'absis, la qual cosa comportà avançar l'altar i es reconstruí la façana en estil neogòtic. Després, al segle XX, es produïren dues reformes més: es bastí la capella del Santíssim i s'eliminà la policromia de la nau i de les voltes de la coberta.

L'any 1948, fou declarada, pel papa, basílica menor. El 2012, va ser declarada Bé Cultural d'Interès Nacional.